

PROTOKOLS

Rīgā

2023.gada 29. augustā

Nr. 9.2-10e/6/2023

Lauksaimniecības konsultatīvās padomes sēde

Vieta: klātienes sanāksme ZM 23. stāva zālē

Sēdes sākums: plkst. 10:00

Sēdes norises tiesiskais pamats:

1. Ministru kabineta 2022. gada 6. decembra noteikumi Nr. 769 “Lauksaimniecības konsultatīvās padomes nolikums”.
2. Zemkopības ministra 2023.gada 7. marta rīkojums Nr.24 “Par Lauksaimniecības konsultatīvo padomi”.

Sēdes dalībnieki. Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes (turpmāk – Padome) sēdē ar balsis tiesībām piedalās:

Nr.p.k.	Pārstāvētās iestādes/biedrības nosaukums, ieņemamais amats	Padomes locekļa vārds, uzvārds
1.	Zemkopības ministrs	Didzis Šmits
2.	Zemkopības ministrijas parlamentārais sekretārs	Edgars Putra
3.	Biedrības “Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome” valdes priekšsēdētājs	Guntis Gūtmanis
4.	Biedrības “Zemnieku saeima” valdes priekšsēdētājs	Juris Lazdiņš
5.	Biedrības “Lauksaimniecības statūtsabiedrību asociācija” valdes priekšsēdētājs	Kaspars Melnis
6.	Biedrības “Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija” valdes priekšsēdētājs	Gustavs Norkārklis
7.	Biedrības “Latvijas Jauno zemnieku klubs” valdes priekšsēdētāja vietnieks	Rūdolfs Pulkstenis
8.	Biedrības “Latvijas Zemnieku federācija” valdes priekšsēdētāja	Agita Hauka
9.	Biedrība “Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija” valdes priekšsēdētājs	Indulis Jansons
10.	Biedrības “Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas” pilnvarotais pārstāvis, biedrības “Latvijas Piensaimnieku Centrālā savienība” valdes priekšsēdētājs	Jānis Šolks

Citi Padomes sēdes dalībnieki:

Nr.p.k.	Iestādes/biedrības nosaukums, ieņemamais amats	Vārds, uzvārds
1.	Biedrības “Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome” valdes priekšsēdētāja vietnieks	Jānis Irbe
2.	Lauku atbalsta dienesta direktors	Ģirts Krūmiņš
3.	Lauku atbalsta dienesta direktora vietnieks	Indulis Āboliņš
4.	Ministra biroja vadītāja	Kristīne Liepa
5.	Ministra padomniece	Kristīne Rogule
6.	Zemkopības ministrijas Valsts sekretāra vietniece	Pārsla Rigonda Krieviņa
7.	Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktore	Liene Jansone
8.	Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktora vietniece	Biruta Inģiļavičute
9.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta direktors	Zigmārs Ķikāns
10.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vadītāja	Dace Freimane
11.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vadītājas vietniece	Evita Kozlovska
12.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tiešo maksājumu un nozaru ekonomikas nodaļas vadītāja	Elīna Dimanta
13.	Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tiešo maksājumu un nozaru ekonomikas nodaļas vadītājas vietniece	Baiba Kļaviņa

Ministru kabineta 2022. gada 6. decembra noteikumu Nr. 769 “Lauksaimniecības konsultatīvās padomes nolikums” 18. punktā noteikts, ka Padome ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās vairāk nekā puse no padomes locekļiem.

Padomes sēdē piedalās 11 (divpadsmit) Padomes locekļi, tāpēc Padome ir lemttiesīga.

Padomes sēdi protokolētāja: Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vadītājas vietniece Evita Kozlovska, Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tiešo maksājumu un nozaru ekonomikas nodaļas vadītājas vietniece Baiba Kļaviņa

SĒDES DARBA KĀRTĪBA

1. Finansējumu pārdale ekoshēmu un saistītā atbalsta ietvaros.
2. ES un Latvijas ārkārtas finansiālais atbalsts lauksaimniecības nozarēm, kuras cietušas ekonomisko un klimatisko apstākļu ietekmē.

Ministrs: iepazīstina ar informāciju saistībā ar ekoshēmām, ISIP un to, kā izlietot ES un valsts finansiālo atbalstu Latvijas lauksaimniecības nozarēm, kuras cietušas ekonomisko un klimatisko apstākļu ietekmē.

I. Finansējumu pārdale ekoshēmu un saistītā atbalsta ietvaros

P.R.Krieviņa: ZM priekšlikums ir finansējumu pārdali nodrošināt ekoshēmu ietvaros, nepārdalot finansējumu no ilgtspēju sekmējošo ienākumu pamatatbalstu (turpmāk – ISIP). Ir izsūtīta visiem informācija par ZM priekšlikumu. Plānots ministru kabineta noteikumu punktos likt principu par naudas pārdali, neaiztiekot/nenosakot pašu finansējumu. Naudas pārdale tiks veikta gada beigās.

Ministrs: Tātad ir priekšlikums, ka ISIP klāt neķeramies.

G.Norkārkklis: šodienas diskusija lieka, ja nemaina ISIP.

G.Gūtmanis: Ir vērts izvērtēt, kā izskatītos situācija, ja pārdalītu no ISIP. Tie ir ap 2,7 EUR/ha, ietekme uz hektāru mazāka, nekā ietekme ekoshēmām, kur zaudētāji būtu bioloģiskās un zālāju saimniecības, kas ir lopkopība. Mērķis ir konsultatīvs. Ir rēķinājies lauksaimnieks, cik saņems no ekoshēmām un cik no ISIP. Jāmeklē nauda kaut kur citur. Šodien lēmumus nevajadzētu pieņemt, jo vēl notiek iesniegumu iesniegšana, iespēja vēl precizēt/mainīt iesniegumus.

Ministrs: LAD būtu jāizmodelē situācija, kāds varētu būt atbalsts. Lai neveidojas problēmas ar apgrozāmajiem līdzekļiem.

Ģ.Krūmiņš: Būtiski nākušas klāt platības 6. un 7.ekoshēmai, bet joprojām netiek sasniegtas plānotās vērtības, 6.ekoshēmai nākuši klāt 8 000 ha, 7.ekoshēmai - 30 tūkst. ha. Uz 16. oktobri jāšāk avansu maksājumi, var maksāt 70% no ISIP, ~60 EUR/ha. Ekoshēmas plānots maksāt decembrī.

L.Āboliņš: 5. ekoshēmai (precīzās tehnoloģijas) jāiesniedz informācija līdz 5. novembrim, un nav zināms, cik daudz būs pieteikumi, tas ir “melns zirdziņš”, neskaidrība.

G. Norkārkklis: Kā 3% no ISIP ietekmē avansa maksājumu?

Ģ.Krūmiņš: Tas neietekmē avansa maksājumus.

G.Gūtmanis: Kāpēc saistītajam atbalstam no lopkopības var pārdalīt uz proteīnaugiem un ne otrādi, kādēļ tā? Lūgums nosūtīt regulas pantu angļiski, kas paredz šo ierobežojumu.

E.Dimanta: Skaidro par noteikto Eiropas regulā, nosūtīs regulas pantu (oriģinālo, angļiski).

P.R.Krieviņa: Zināšanai - 25% piešķirumu vides mērķiem paredz regula. Iedodot šogad vairāk ekoshēmām, veicot pārdali no ISIP, tad būtu 27%.

G. Norkārkklis: Ja paliek sadale starp ekoshēmām, tad slogs, kļūdainas stratēģiskās plānošanas dēļ slogs tiek uzlikts uz bioloģisko lauksaimniecību. Ekoshēmās nosacījumi ir tik viegli, ka var izpildīt neko nemainot. Kādam jāuzņemas atbildība. Jāpārskata ekoshēmas nosacījumi, lai nestu labumu arī videi.

J.Lazdiņš: Par ISIP neskaršanu ir jāpieņem lēmumi, jo nevar visu laiku tikai no ISIP ņemt, jau vairākkārtīgi tika pārdalīts no ISIP. Ar ministru Gerhardu bija vienošanās, ka ar ISIP un 1.ekoshēmu jānodrošina iepriekšējā perioda VPM + zaļināšanas līmenis, bet tas tagad ir par 10% mazāk. Materiālās vērtības, kuru zaudējam – saudzējošā prakse par 11 eiro/ha pie šī gada klimatiskajiem apstākļiem neinteresē nav ekonomiski pamatojuma. Starpkultūras – par tādu likmi nevar nopirkt sēklu, daļēji tikai kompensē sēklu iegādi, bet vides devums ir stapkultūrām. Piekrīt G.Norkārklim, ka ir jāizvērtē ekoshēmu piensums un vai likmes ir atbilstošas. ISIP nevar aizmigt, tā ir sarkanā līnija, kuru nepieļaus.

K.Melnis: Rosina, ka ir jāsaņemas dati. Ir saimniecības, kuras pieteicās visam. Kad būs jāiesniedz kartes, tad redzēs kā būs. Šķidrmēslu iestrāde – dārgs pasākums, jāreķina vai kompensēs. Likmes, nevajadzētu vērt vaļā, jo daudzām likmes nenosedz izdevumus, ekoshēmām būs nepieciešams būtiski vairāk finansējums. Pēc kalkulatora rēķinājās cik varēs saņemt, lai izņemtu kādas tehnoloģijas iegādāties.

J.Lazdiņš: Piekrīt daļēji Melnim, jo bija zināmas minimālās, maksimālās un plānotās likmes. Arī par piena cenām ir jāreķinās, ka var būt zemākas.

A.Hauka: Ja jākompensē vienā nozarē, tad jākompensē visās nozarēs. Rosina par zālājiem, kurus smalcina, ieliek atsevišķu kodu un maksāt mazāk.

P.R.Krieviņa: Šogad tiks dzēsta zāles novākšanas prasība lauksaimnieka izvēle, kā apsaimniekot zālājus. Varēs smalcināt.

G. Norkārklis: Ekoshēmas ir brīvprātīgas, ir kompensējošie un motivējošie mehānismi, jo vairāk piesakās vairāk kā plānots, tātad tā ir motivējoša, pat ja mazāka likme. ISIP ir vienīgā vieta, kur var paņemt, tā ir shēma, kur “pasmelties”.

E.Putra: Nesauktu to par motivējošu. Tie maksājumi ir kā drošības spilvens pie augstākām izmaksām.

G. Norkārklis: Vajadzētu obligātu nosacījumu (kā likums nosaka), ka bioloģiskie var izmantot tikai bioloģisko sēklu – sertificētu vai pašaudzētu sēklu, lai risinātu aizdomīgas sēklas aprites problēmas visām saimniecībām.

J.Lazdiņš: Iestarpina, ka tā ir VAAD kompetence, ko risināt.

Ministrs: ISIP neaiztiekam, izmaksā avansus 16. oktobrī. Par pārdalēm atgriezāties, kad ir skaidri dati.

R.Pulkstenis: ZM atsūtītajā materiālā vairāk sliecas uz 2.varinātu, labāk paņemt no ISIP nevis visām ekoshēmām. Jautājums - kā plānos nākamajā gadā?

J.Lazdiņš: Kāda ir argumentācija šim ZM piedāvājumam par pārdali ekoshēmām?

E.Dimanta: Skaidro par ZM piedāvāto metodiku, kas balstīta uz proporcionalitātes principu, lai nodrošinātu minimālās likmes, vispirms tiek pārdalīts finansējums no maksimālās likmes pārsnieguma, ja netiek nodrošinātas minimālās likmes, tad tiek finansējums pārdalīts no plānotās likmes pārsnieguma un ja vēl joprojām netiek nodrošināts finansējums, tad tiek pārdalīts finansējums no min likmes pārsnieguma, lai nodrošināti min likmes ekoshēmās.

L.Jansons: Lielā steigā pieņemti lēmumi. Pietrūkts godaprāta, nevis domāt, kā sasniegt mērķus, tikai dalām naudu.

G. Norkārklis: Ja ISIP neaiztiek, kas paliek apspriešanai? Vēlas dzirdēt, kādi vēl varianti.

Ministrs: Atgriezāties pie jautājuma vēlāk.

G. Norkārklis: Kā ar saistīto atbalstu? Prasītos informācija, vai arī tas pats princips?

J.Lazdiņš: Kāpēc bija kļūdainas prognozētās platības ekoshēmām?

P.R.Krieviņa: Tas plānojums balstīts LAD datos par reģistrēto tehniku (pirkta par fondu naudu), ņemot vērā, ka citu datu nebija; nedaudz kļūdaina prognoze, jo: 1) lauksaimnieki pirka tehniku arī par savu naudu, ne tikai caur projektiem 2) šogad lielas atkāpes no prasībām, tāpēc arī vairāk piesakās. Nākamajā gadā tādu atkāpju vairs nebūs, tad varētu būt arī mazāk pieteikumu.

J.Lazdiņš: Lūdzu identificēt, kuras ir tās atkāpes 2023.g., un kas nebūs vairs nākamajā gadā.

Nolemj:

- 1) Pie finansējuma pārdales metodes jautājuma atgriežas novembrī, kad ir skaidrība par pieteikumiem visās ekoshēmās.

II. ES un Latvijas ārkārtas finansiālais atbalsts lauksaimniecības nozarēm, kuras cietušas ekonomisko un klimatisko apstākļu ietekmē

Ministrs: Informē, ka visiem konsultatīvās padomes locekļiem tiks izsūtīts informatīvais ziņojums *“Par kritisko situāciju lauksaimniecības nozarēs, kas ietekmē lauksaimniecības produktu ražotāju ekonomisko dzīvotspēju un iespējamajiem risinājumiem negatīvās ietekmes mazināšanai”* par ES ārkārtas atbalsta 6,8 milj. EUR apmērā un LV valsts atbalsta izmantošanu. Jābūt pierādījumiem par konkrētiem zaudējumiem, lai atbalstu varētu piešķirt. Papildus ES finansējumam, valsts var piešķirt +200 % valsts atbalstu. ES ārkārtas atbalsts kopā ar LV finansējuma daļu veido 20,3 milj. EUR. Līdz 30. septembrim ir jāinformē Eiropas Komisija par to, kā gan ES, gan LV finansējums tiks novirzīts. Jābūt tādi pieejai, lai nozare, kurai ir vai prognozējamās problēmas, netiktu izslēgta.

Pavasara salnām ir jau apzināti zaudējumi. Sējumus var apdrošināt, bet augļkopju platībām apdrošināšana nav pieejama. Salnu dēļ aprēķināti 8,7 milj. EUR zaudējumi. Netiks segti visi 8,7 milj. EUR, jo produkcija nav jānovāc, jātransportē utt., bet tiks daļēji segtas mainīgās izmaksas. Ja 100 % apmērā sedz mainīgās izmaksas, tad nepieciešamais finansējums ir 3,4 milj. EUR apmērā. Pārējie 16,6 milj. EUR nonāks pie tiem lauksaimniekiem, kuriem ir nepieciešami apgrozāmie līdzekļi. Ar Eiropas Komisiju ir veiktas diskusijas par šo iespēju šādā veidā izmantot ES un LV piešķirto finansējumu, un Komisija neredz šķēršļus, ka finansējums tiek novirzīts aizdevuma programmai. Tas nav grants, tas būtu bezprocentu aizdevums. Nākotnē tas varētu palikt kā akciju sabiedrības “Attīstības finanšu institūcija Altum” administrēts pastāvīgs instruments.

J. Lazdiņš: Norāda, ka varētu pietrūkt finansējuma, jo ar 13-14 milj. EUR problēmas nevarēs atrisināt. Ja šo finansējuma summu varētu novirzīt kredītu dzēšanai, tas būtu labāks risinājums.

G. Norkārkļis: Augļu atbalsts ir atbalstāms, vienīgi varētu būt lielākas likmes. Norāda, ka aizdevumu programma varētu būt vērsta uz šauru saņēmēju loku, jo ļoti daudzas saimniecības neizmanto aizdevumus apgrozāmajiem līdzekļiem. Programma attieksies uz intensīvajām saimniecībām, kas arī līdz šim sadarbojas ar bankām. Savukārt mazās, ekstensīvās saimniecības ar bankām nesadarbojas, bet šogad vissmagāk skartas tieši mazās-vidējās saimniecības, kuru lopi ganās zālajos. Vēlas redzēt statistiku, par to, cik daudz plānoti saņēmēji?

G. Gūtmanis: Uzskata, ka 14 milj. EUR problēmu neatrisinās. Vai uz šo neattiecas *de minimis*?

L. Jansone: Programmā skatīsies tikai to, vai ir ieņēmumu samazinājums 20 % apmērā. Šim aizdevumam nav Euribor likmes, tikai ALTUM administrēšanas izmaksas. Pēc 31.01.2024. programma ir jāpārveido kā ilgtermiņa nacionālā programma.

G. Norkārkļis: Norāda, ka mazajām saimniecībām ieņēmumi nesamazināsies, jo apgrozījums ir, bet dēļ lopbarības ir pieauguši tieši izdevumi. Alternatīvs variants – atbalstu varētu dot par dabīgajām pļavām dēļ lopbarības samazinājuma.

I. Jansons: Uzsver, ka lauksaimniekiem ir jācīnās, lai pārdzīvotu šo gadu, kā arī, lai nezaudētu iegūtās konkurences priekšrocības. Šobrīd ražotāji pēc aizdevumiem nāk pie kooperatīva. Problēmas ir tiem ražotājiem, kas neiet un nevar aiziet uz banku, jo nepieciešama ķīla utt.. Pastāv bažas par to, ka aizdevumu saņemt tie ražotāji, kuriem patiesībā to nemaz nevajag.

K. Melnis: Pauž, ka jārūnā ar ALTUM par efektīvu programmu, jo kādai saimniecībai varbūt ir jau ļoti problemātiski un ALTUMS nebūs gatavs šādai saimniecībai aizdot naudu.

R. Pulkstenis: Atbalsta, ka programmas nosacījumiem jābūt maksimāli vienkāršiem, lai visi lauksaimnieki, kuriem ir apgrozāmo līdzekļu problēmas, nāk pēc aizdevuma.

D. Freimane: Informē, ka finansiālais atbalsts ir pieejams tām nozarēm, kuras ir ekonomisko un klimatisko apstākļu skartas, un tā ir - ganāmo mājlopu audzēšanas (liellopi, aitas un kazas, zirgi), piena lopkopības, graudaugu, rapšu un kartupeļu nozarē. Balstoties uz pieejamiem datiem, Zemkopības ministrija katrai lauksaimniecības nozarei veica prognozes par izlaidi un izmaksām 2023. gadā un aprēķināja šo prognozēto rādītāju izmaiņas 2023. gadā, salīdzinot ar trīs iepriekšējo gadu (2020. - 2022.) vidējiem rādītājiem. Lai novērtētu ekonomisko zaudējumu nozīmi katrai nozarei, kā arī, lai nozares varētu salīdzināt savā starpā, ņemot vērā nozaru ekonomiskā lieluma atšķirības, ekonomiskie zaudējumi 2023. gadā attiecināti pret attiecīgās nozares 2022. gada izlaides rādītājiem.

G. Norkārkļis: Interesējas, cik daudz ir potenciālo ALTUM klientu aizdevumam programmai? Šķiet, ka liellopu nozare, kas ir visvairāk cietusī saskaņā ar Zemkopības ministrijas analīzi, pretendentu nebūs daudz.

Ministrs: Norāda, ka šī ir krīzes pārvarēšanas programma, nauda būs pieejama tiem, kuriem šobrīd tā ir nepieciešama.

Nolemj:

- 2) **12. septembra** MK sēdē iesniegt informatīvo ziņojumu *“Par kritisko situāciju lauksaimniecības nozarēs, kas ietekmē lauksaimniecības produktu ražotāju ekonomisko dzīvotspēju un iespējamajiem risinājumiem negatīvās ietekmes mazināšanai”* un informēt valdību par ES ārkārtas un valsts atbalsta finansiālo līdzekļu izlietošanu.
- 3) Kopā ar akciju sabiedrību “Attīstības finanšu institūcija Altum” veidot aizdevuma programmu apgrozāmo līdzekļu nodrošināšanai ar 0 % likmi ar atmaksas termiņu līdz 2 gadiem un izstrādāt aizdevuma programmas apgrozāmo līdzekļu nodrošināšanai finansējuma izlietošanas nosacījumus, lai par tiem varētu informēt Eiropas Komisiju **līdz 30. septembrim**.
- 4) Zemkopības ministrijas izstrādātajā informatīvajā ziņojuma *“Par kritisko situāciju lauksaimniecības nozarēs, kas ietekmē lauksaimniecības produktu ražotāju ekonomisko dzīvotspēju un iespējamajiem risinājumiem negatīvās ietekmes mazināšanai”* protokollēmumā norādīt, ja līdz 2024. gada 31. janvārim valsts budžeta finansējums nav pilnībā izmantots, lemt par pastāvīgas aizdevuma programmas apgrozāmo līdzekļu nodrošināšanai ar 0% likmi ar atmaksas termiņu līdz 2 gadiem ieviešanu pēc 2024. gada 31. janvāra.

Komisijas priekšsēdētājs

D. Šmits

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU
ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU